

Consiliul pentru Prevenirea Torturii

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT

privind vizita de monitorizare a recomandărilor Raportului din 03.04.2017
efectuată la Izolatorul de detenție provizorie a Inspectoratului de Poliție Orhei,
în data de 27 februarie 2018

Raportul a fost elaborat de către
Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:

- *Ceslav Panico,*
- *Svetlana Doltu,*
- *Oxana Gumennaia,*
- *Mihail Gorincioi*

Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CpPT) a fost instituit la data de 24 octombrie 2016 în corespundere cu prevederile Legii nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul Consiliului este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform p. 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*,

Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite preventive și de monitorizare neanunțate în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

I. PRELIMINARII/ INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

La data de 37 februarie 2018, între orele 09:50 – 13.05, membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (în continuare CpPT) au efectuat o vizită de monitorizare la Izolatorul de detenție preventivă al Inspectoratului de Poliție Orhei.

Vizita a fost realizată în următoarea componență:

1. Ceslav Panico – membrul Consiliului,
2. Svetlana Doltu – membra Consiliului,
3. Mihail Gorincioi – membrul Consiliului,

Scopul vizitei: Monitorizarea Izolatorului Inspectoratului de Poliție Orhei sub aspectul respectării drepturilor persoanelor deținute împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante inclusiv prin monitorizarea implementării recomandărilor reflectate în Raportul CpPT cu privire la vizita din 07.03.2017.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

Izolatorul de detenție preventivă al Inspectoratului de Poliție Orhei a fost construit în anul 1981, este asigurat cu 9 celule dintre care funcționale sunt doar 3, celelalte celule fiind sigilate și excluse din uz.

Accesul în instituție a fost asigurat fără anumite impedimente. Echipa de monitorizare a purtat discuții cu Șeful inspectoratului dl. Vasile Adașan, Șeful adjunct al inspectoratului dl Sadovnic Ion, Șeful secției management operativ, Ofițerul de serviciu și asistenta medicală. Discuțiile au fost axate pe scopul și obiectivele vizitei efectuate de către membrii CpPT, la fel s-au solicitat informații generale cu privire la implementarea recomandărilor dar și a modalității de recepționare a raportului CpPT și de reacționare în vederea implementării recomandărilor.

Problemele/impedimentele cu care se întâlnesc reprezentanții Inspectoratului de Poliție Orhei, expuse de către reprezentanții Inspectoratului:

- Accesul limitat sau chiar lipsa unui mecanism accesibil reprezentanților inspectoratului în vederea documentării persoanelor reținute care nu dețin acte de identitate sau sunt persoane apatride, cetățeni străini fără acte de identitate, sau își însușesc o altă identitate;
- Neacceptarea de către penitenciar a persoanelor deținute după ora 17:00 și în zilele de odihnă, situații ce sunt independente de voința angajaților Inspectoratului de Poliție;
- Insuficiența personalului implicat la escortarea persoanelor deținute, în cazul în care sunt mai multe persoane deținute;
- Neasigurarea cu mâncare și apă potabilă a deținuților în timpul escortării din penitenciare către instanțele de judecată.

În cadrul vizitei de monitorizare era plasată o persoană de sex masculin care a refuzat să discute cu membrii echipei de monitorizare.

De asemenea, membrii CpPT au avut acces neîngrădit la oficiile și încăperile cerute a fi vizitate. În special au fost vizitate:

- Celulele: 8,9,10,
- Spațiul pentru examinarea medicală, utilizat și pentru plasarea deținuților – spațiu locativ
- Curtea de plimbări.

CpPT a avut posibilitate să monitorizeze conținutul următoarelor registre:

- Registrul corespondenței;

- Registrul de predare-primire a serviciului IDP Orhei;
- Registrul de evidență a cazurilor de traumatisme/ automutilări și de declarare a grevei foamei;
- Registrul de evidență a persoanelor deținute;
- Registrul de călătorie și evidență a etapărilor;
- Registrul de evidență a scoaterii din celulă și organizare a plimbărilor;
- Registrul de evidență a vizitatorilor în IDP Orhei.

În cadrul raportului CpPT din 07 martie 2017, au fost subliniate 17 constatări și respectiv 17 recomandări în urma vizitei preventive desfășurate, dintre care 2 recomandări au fost realizate complet, 6 recomandări au fost realizate parțial și 9 recomandări - nerealizate.

III. REZULTATE ALE MONITORIZĂRII ÎN DINAMICĂ A CONSTATĂRIILOR ȘI RECOMANDĂRIILOR CpPT din 07.03.2017.

CONSTATĂRI ȘI RECOMANDĂRI ca rezultat a vizitei din 27.02.2018

1. 2017. *CpPT apreciază efortul conducerii Inspectoratului Orhei în căutarea surselor financiare în vederea reabilitării izolatorului de detenție provizorie. CpPT susține această intenție și poate veni cu careva consultări la etapa de planificare și reabilitare a edificiului, în măsura competenței și mandatului Consiliului.*

2018. Deși actualmente este în derulare proiectul de reparație capitală a Izolatorului IDP Orhei, totuși CpPT își exprimă în continuare disponibilitatea de a interveni cu anumite consultări la etapa de planificare și reabilitare a edificiului, evident în măsura mandatului CpPT. Este de menționat că IDP Orhei au primit în dotare un automobil nou pentru escortarea persoanelor.

2. 2018. *Raportul CpPT din aprilie 2017 nu a fost discutat pe larg cu colectivul IDP, dar nici cu personalul medical în vederea redresării situației.*

Recomandarea 1: *Prezentarea și discutarea pe larg cu colectivul IDP Orhei a rapoartelor CpPT din aprilie 2017 și martie 2018.*

3. 2017. *Colaboratorii Inspectoratului de Poliție Orhei sunt neinformați despre activitatea și atribuțiile Consiliului pentru Prevenire a Torturii (CpPT).*

Recomandare 2017. Informarea colaboratorii Inspectoratului de Poliție Orhei despre activitatea și atribuțiile Consiliului pentru Prevenire a Torturii (CpPT).

2018. Recomandare parțial realizată. Unii colaboratori cunoșteau despre CpPT. Preponderent conducerea IP Orhei.

Recomandarea 2:

- *Informarea periodică a colaboratorilor IP Orhei despre activitatea și atribuțiile Consiliului pentru Prevenire a Torturii (CpPT).*

- *Afișarea informațiilor despre mandatul și competențele CpPT pe panourile informative atât din cadrul sediului administrativ al IDP Orhei cât și din cadrul Izolatorului de detenție provizorie.*

A. Tratamentul persoanelor (reținutilor/arestatilor) în IDP Orhei

4. **2018.** Ca și în vizita din februarie 2017 CpPT nu a înregistrat careva aleații din partea deținuților/reținuților referitoare la abuzuri sau cazuri de tortură și rele tratamente din partea personalului IP/IDP Orhei.

5. Recomandare 2017. *Asigurarea procedurii corecte de înregistrare și informare a efectivului IP/IDP Orhei* privitor la actele normative/comunicatele intrate în instituție privind aspectele tangente cu relele tratamente și tortura.

2018. Recomandare parțial realizată. CpPT nu a putut identifica un mecanism clar privind comunicarea și informarea interne privind aspectele tangente cu relele tratamente și tortura.

Recomandarea 3: Elaborarea și aprobarea procedurilor clare de circuit a informației în interiorul instituției privind aspectele tangente cu relele tratamente și tortura.

B. Garantiile împotriva torturii și altor rele tratamente în IP/IDP Orhei

6. *Au fost constatate unele cazuri când interviuarea/audierea unor persoanelor reținute/deținute are loc doar în prezența ofițerului de urmărire penală fără asistarea avocatului. De asemenea, au mai fost constatate cazuri când interviuarea persoanelor reținute/deținute de către procuror sau ofițerul de urmărire penală începe cu câteva minute înaintea de a veni avocatul sau continuă și după ce avocatul părăsește izolatorul.*

Recomandare 2017: *Excluderea categorică a practicilor de audiere a persoanei reținute doar în prezența ofițerului de urmărire penală, fără asistarea avocatului solicitat sau a celui din oficiu.*

2018 Realizat CpPT a constatat îmbunătățirea situației, astfel interviuarea/audierea persoanelor reținute are loc doar în prezența ofițerului de urmărire penală și a avocatului ales sau din oficiu. Garanția accesului la avocat, la fel este respectată. Anumite probleme cu referire la disponibilitatea avocaților nefiind raportate.

7. Recomandare 2017 *Asigurarea informării efectivului IDP Orhei despre prevederile Instrucțiunii metodice cu privire la intervenția Poliției în prevenirea și controlul infecției HIV în mediul grupurilor cu risc sporit de infectare, aprobată prin Ordinul IGP nr.54 din 27 martie 2015, inclusiv măsurile sigure de percheziție;*

2018 Nerealizat

Recomandarea 4: *Asigurarea informării efectivului IDP Orhei despre prevederile Instrucțiunii metodice cu privire la intervenția Poliției în prevenirea și controlul infecției HIV în mediul grupurilor cu risc sporit de infectare, aprobată prin Ordinul IGP nr.54 din 27 martie 2015, inclusiv măsurile sigure de percheziție;*

8. *Audierea/interviurea persoanelor reținute/deținute are loc într-o încăpere/spațiu din cadrul izolatorului care este destinată și examinării medicale, și vizitelor.*

Recomandare 2017 - *Identificarea și amenajarea unui spațiu în cadrul izolatorului, destinat special audierilor/interviurilor/vizitelor cu ofițerii de urmărire penală/procurorul avocatul, în condiții de confidențialitate și siguranță.*

2018 Nerealizat

Această constatare, pe lângă faptul că este în continuare valabilă, mai comportă și anumite completări. În acest spațiu destinat examinării medicale, pe lângă faptul că este utilizat și pentru audiere/intervievare, mai este și utilizat ca spațiu de detenție pentru minori sau femei. Este de menționat faptul că acest spațiu este dotat cu o cameră video care este montorizată de la distanță. Și este complet neadaptată pentru deținerea persoanelor.

CpPT consideră inacceptabilă situația utilizării unui singur spațiu pentru examinarea medicală, interviuare și deținerea persoanei.

Recomandarea 5: Identificarea și amenajarea unui spațiu în cadrul izolatorului, destinat special audierilor/interviurilor/vizitelor cu ofițerii de urmărire penală/procurorul avocatul, în condiții de confidențialitate și siguranță.

9. 2017 Lipsa condițiilor de examinare medicală confidențială a reținuților la intrare și la ieșire din IDP, precum și de păstrare a datelor cu caracter personal de ordin medical.

Recomandare 2017:

- Asigurarea securității datelor personale cu caracter medical și a examinării medicale a reținuților/deținuților în condiții confidențiale la intrare și la ieșire din IDP. De a lua măsuri, astfel încât, persoanele care nu au atribuții medicale sau de îngrijire să dispună de acces doar la informațiile medicale, strict necesare pentru îndeplinirea sarcinilor sale, în lumina acestei observații.*
- Amenajarea punctului medical în corespundere cu prevederile ordinului MAI nr. 31 din 27.01.2004 despre instituirea, amenajarea și înzestrarea punctului medical al comisariatului de poliție raional*

2018 Recomandare nerealizată. În pofida recomandărilor precedente, practica de examinare medicală în prezența personalului nemedical continuă să persiste. CpPT reiterează recomandarea CPT-ului de a adopta noi instrucțiuni, în atenția ofițerilor de poliție și personalului medical, intervenind pe lângă persoanele reținute, precizând că orice examen medical trebuie să fie derulat în confidențialitate – cu excepția solicitării exprese a personalului medical interesat, în cazuri particulare – în afara prezenței personalului care nu au atribuții.

Examinările medicale la ieșirea reținutului din IDP nu se efectuează, fapt ce duce la neexecutarea recomandării CPT ca orice persoană plasată în IDP obligatorie trebuie să fie examinată de către personalul medical, în momentul aditerii acestuia și la momentul eliberării. Pe de altă parte, Comitetul recomandă de a indica din nou personalului medical atașat IDP că, examenul medical trebuie să se desfășoare într-o manieră aprofundată și ca persoanele examinate ar trebuie să beneficieze, în caz de necesitate, de îngrijiri medicale corespunzătoare.

Recomandarea 6: CpPT își exprimă îngrijorarea asupra atitudinii conducerii inspectoratului, care subestimează importanța examenului medical – ca garanție fundamentală și reiterează asupra soluționării problemei date.

C. Conditii de detentie în locurile de detentie din cadrul IDP Orhei

10. 2017. *Starea sanitar igienică nesatisfăcătoare în toate încăperile IDP Orhei*

Recomandare 2017. *Efectuarea regulată a curățeniei curente în cadrul IDP, inclusiv birourile personalului.*

2018. **Recomandare nerealizată.** Celulele funcționale în continuare erau insalubre. Instalațiile sanitare erau defectate și/sau nefuncționale. Reprezentanții IDP Orhei, au invocat existența unui plan de reparație capitală a Izolatorului de Detenție Provizorie Orhei până în 2020 (care este la nivel de proiectare), dar care nu a fost disponibil pentru examinare de către CpPT. CpPT își exprimă îngrijorarea că în această perioadă (care nu este una certă) deținuții/reținuții sunt plasați în niște spații având starea sanitar igienică nesatisfăcătoare, care poate fi calificată ca tratament inuman și degradant.

În WC este presurat clor uscat, nu clorură de var (clor nedizolvat în apă). Ca urmare, nu se respectă procedura de igienizare, dar și în caz de expunere a deținuților se poate dezvolta intoxicație acută și/sau cronică. Totodată, CpPT nu poate exclude utilizarea plasării în acest spațiu ca metodă de presiune/intimidare a persoanelor.

Recomandarea 7: Recomandare menținută.

Indiferent de implementarea proiectului de renovare a Izolatorului IDP Orhei, efectuarea curățeniei trebuie să reprezinte o prioritate urgentă și indispensabilă. Totodată, folosirea neconformă a clorurii de var uscate, conform prescripțiilor de utilizare, poate fi periculoasă pentru sănătatea deținuților și personalului.

CpPT reiterează asupra elaborării și aprobării unei proceduri clare de curățenie în cadrul IDP, precum și utilizare a dezinfecantilor.

11. 2017. *Lipsa accesului la lumina naturală și iluminarea artificială slabă.*

Recomandare 2017. *Montarea ferestrelor de dimensiuni conforme Regulamentului serviciului de Poliție din 05.01.2004 cu lățimea de 0,9 m și înălțimea de 0,5m, pentru asigurarea pătrunderii luminii naturale.*

2018. **Recomandare nerealizată** Deși problema accesului la lumina naturală se promite a fi soluționată în legătură cu proiectul de reparație capitală a Izolatorului, totuși problema iluminării artificiale nu poate suferi vreo amânare, or lumina artificială trebuie să fie suficientă pentru a permite deținutului să citească sau să muncească fără să-și strice vederea.

Recomandarea 8: Recomandare menținută.

Din declarațiile administrației IDP Orhei, acest aspect va fi luat în calcul la proiectarea noilor celule în cadrul proiectului de renovare. CpPT recomandă respectarea standardelor minime atât ale CPT cât și din cadrul Regulamentului serviciului de Poliție din 05.01.2004.

12. 2017. *Recomandare 2017. Salubritatea spațiului de plimbare a deținuților prin înlăturarea gunoiului și curățirea plasei. Precum și identificarea soluțiilor în vederea posibilității plimbării deținuților/reținuților pe timp de ploaie și ninsori.*

2018. **Recomandare parțial realizată** Această recomandare a fost implementată parțial prin înlăturarea gunoiului și curățirea plasei.

Recomandarea 9: Recomandare menținută.

Identificarea soluțiilor în vederea posibilității plimbării deținuților pe timp nefavorabil;

13. 2017 *Spațiile de detenție prost aerisite. Lipsa sistemului de aerisire artificială iar aerisirea naturală este împiedcată de ferestrele mici și acoperite din celule.*

2018 Recomandare parțial realizată. În continuare spațiile de detenție sunt prost aerisite, soluționarea acestei probleme fiind puse din nou în sarcina implementării proiectului de reparație capitală a Izolatorului.

Recomandarea 10: Recomandare menținută: În pofida existenței acestui proiect, membrii CpPT consideră important a asigura deținuților cel puțin accesul la aerisire naturală prin deschiderea ferestrelor

14. 2017 Toaletele din celule nu sunt funcționale și sunt parțial delimitate de blocul sanitar.

2018 Indispensabil este a ține cont de faptul că deținuții trebuie să aibă acces la grupul sanitar ori de câte ori au nevoie fără careva îngrădiri. Actualmente în cadrul Izolatorului, deținuții sunt nevoiți să utilizeze grupul sanitar comun din afara Izolatorului, cerând permisiunea colaboratorilor Izolatorului.

Recomandarea 11: Recomandare menținută: CpPT consideră important a soluționa această problemă inclusiv prin delimitarea totală a grupului sanitar din cadrul celulei pentru a asigura un grad satisfăcător de intimitate.

15. Recomandare 2017 Demontarea/înlăturarea cuștii/încăperii metalice de la intrarea în Izolator

2018 Realizat

16. Recomandare 2017 Asigurarea deținuților cu saltele, dar și lenjerie de pat curată, inclusiv cu veselă și produse igienice. (minim 9 seturi de lenjerie).

2018 Parțial realizat Din declarațiile administrației, Izolatorul a primit o donație de saltele. Totuși, în continuare problema lipsei de lenjerie și plapume persistă, fapt ce accentuează tratamentul degradant al deținuților.

Recomandarea 12: Recomandare menținută: Asigurarea deținuților cu lenjerie de pat inclusiv cu veselă și produse igienice.

17. Recomandare 2017 Reparația și salubritatea urgentă a instalațiilor de apă și canalizare din celule;

În pofida existenței proiectului de renovare a Izolatorului, CpPT recomandă asigurarea deținuților/reținuților a accesului la apă potabilă, grup sanitar ori de câte ori este solicitat fără careva impedimente.

Recomandarea 13: Recomandare menținută: Salubritatea urgentă a instalațiilor de apă și canalizare dar și a băii;

18. Cazul unei persoanei deținute, cu care CpPT s-a întâlnit în timpul vizitei, provoacă o sursă de preocupare particulară. Ea se deține în cadrul IDP mai mult de 2 săptămâni, inclusiv în detenție solitară.

Recomandare 2017: Întreprinderea tuturor măsurilor de asigurare a transferului reținutului în penitenciar în conformitate cu legislația în vigoare (timp de 72 ore);

2018 Recomandare realizată parțial

Această problemă a deținerii persoanelor mai mult de 72 de ore ține de lipsa unui mecanism prin care angajații IDP ar putea documenta persoana în termene restrânse. Analizând registrele CpPT a constatat că practica de deținere a persoanelor mai mult de 72 de ore în izolator continuă (au fost depistate 3 persoane care au fost deținute în jur de 2 săptămâni).

CpPT consideră îmbucurătoare practica Inspectoratului Orhei invocării *art. 358 din Codul de Procedură Penală de către colaboratorii IDP Orhei în cadrul ședințelor de judecată prin solicitarea*

*stabilirii identității inculpatului de către președintele ședinței de judecată în situațiile când persoanele deținute nu au documente de identitate. Enumerarea datelor, care urmează a fi stabilite de către instanță în partea pregătitoare a ședinței de judecată, referitor la inculpat, nu este exhaustivă. Sarcia principală este de a constata că în fața instanței este persoana trasă la răspundere penală și menționată în rechizitoriu. Identitatea se constată în urma chestionării inculpatului. Chiar dacă expres nu este prevăzut în art. 358, considerăm că inculpatul poate să comunice, din propria inițiativă, și alte date referitoare la identitatea sa, dacă le consideră pertinente.*¹

Totuși, încă nu există o practică uniformă de aplicare a acestui articol de toate instanțele de judecată sau mai mult ca atât, deși instanța stabilește identitatea inculpatului și eliberează un document provizoriu, acesta nu întotdeauna este luat în calcul de către administrația penitenciarelor. Respectarea standardelor CPT cu privire la plasarea în detenție provizorie a unei persoane pe un termen ce nu trebuie să depășească 72 de ore ar trebui să reprezinte o prioritate, or documentarea unei persoane nu ar trebui să fie o cauză/premisă de deținere a unei persoane în detenție mai mult de 72 de ore.

Recomandarea 14: Recomandare menținută: Întreprinderea tuturor măsurilor de asigurare a transferului reținutului în penitenciar în conformitate cu legislația în vigoare (timp de 72 ore), or nici o persoană nu trebuie deținută în detenție provizorie mai mult de 72 de ore.

19. 2017 Completarea formală a fișelor medicale, precum și descrierea neconformă a leziunilor corporale de către personalul medical.

Recomandare 2017: *Asigurarea respectării prevederilor Ordinului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, înregistrat la Ministerul Justiției al Republicii Moldova nr. 969 din 20 martie 2014 (Ordinului MAI nr.408 din 31.12.2013);*

2018 Nerealizat

Examinare medicală a reținuților în prezența polițistului, exclude posibilitatea documentării adecvate a leziunilor corporale sau expunerea de către reținuți ale altor plângeri de ordin confidențial/ medical. Registre, destinate înregistrării cazurilor de leziuni corporale/traumatisme/ automutilări și de declarare a grevei foamei, de evidență a fișelor medicale - nu sunt disponibile (lipsesc). Registrele actuale sunt de structură artizanală, nestandardizate.

Asistenta medicală nu a fost informată/instruită despre *Regulamentul cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant*, aprobat prin ordinul nr. 77 din 31.12.2013².

Recomandarea 15: Recomandare menținută *Asigurarea respectării prevederilor Ordinului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, înregistrat la Ministerul Justiției al Republicii Moldova nr. 969 din 20 martie 2014 (Ordinului MAI nr.408 din 31.12.2013);*

20. 2017 Fișa postului asistentului medical este învechită, conține prevederi neclare privitor la documentarea cazurilor de rele tratamente.

2018 Nerealizat

¹ Igor Dolea, Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova (comentariu aplicativ), Editura Cartea Juridică, Chișinău 2016, pag. 789

² <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353245>

Fisa postului asistentului medical nu a fost revizuită în prizma recomandărilor anterioare ale CpPT. Mai mult ca atât, asistenta medicală nu cunoaște despre constatările expuse în Raportul CpPT, urmare a vizitei din 7 martie 2017.

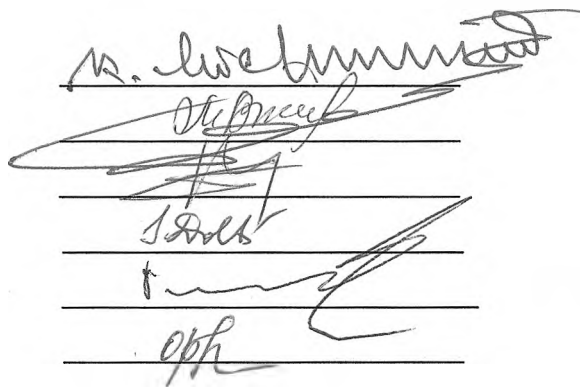
Recomandarea 16: Recomandare menținută *Revizuirea fișei postului asistentului medical prin prisma recomandărilor CpPT cu privire la documentarea cazurilor de tortură și rele tratamente.*

Data aprobării:

26 martie 2018

Prin prezenta semnătură, confirmăm că acest raport a fost elaborat și aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii

- Mihail Cotorobai, președintele Consiliului
- Maia Bănărescu, membră Consiliului
- Mihail Gorincioi, membru Consiliului
- Svetlana Doltu, membră Consiliului
- Ceslav Panico, membru Consiliului
- Oxana Gumennaia, membră Consiliului

The image shows five horizontal lines, each with a handwritten signature written over it. The signatures are in black ink and vary in style, representing the members of the Council for the Prevention of Torture mentioned in the list to the left.